13. Jaar, Nr. 59. --'sHERTOGENBOSCH.-- Donderdag, 20 Mei, 1841.

NOORD-BRABANDER.

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM, QUID VETAT
HORATIUS.

ABONNEMENTS-PRIJS: Voor de Stad, ƒ 12-. Franco per post, ƒ 14-.

(Verschijnende driemalen ter week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN. 10 Cts. de regel, behalve 35 cts. zegel

NEDERLAND.

In het Brusselsch Dagblad *le Commerce Belge* van den 16. Mei, komt een brief voor, gedagteekend uit 's Gravenhage, den 12. Mei, bevattende de allergruwelijkste aanranding van onzen Generaal-Directeur-Generaal van Oorlog LIST, wegens mishandeling van brave, dappere en kundige officieren. DE MILITAIRE SPECTATOR zal zich met die zaak wel eens onledig willen houden, en niet dulden, dat ongewroken zooveel hoon worde uitgestort over den man, die aan de spits van geheel het Nederlandsche krijgswezen staat, en als zoodanig niet mag blijven gebukt gaan onder den last van aanwrijvingen, gelijk het bedoelde Artikel de menigvuldige lezers van den *Commerce* hier ter bespiegeling aanbiedt.

— Naar men verneemt, zijn de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal aangeschreven, dat de werkzaamheden dier Kamer vrijdag den 21. dezer zullen worden hervat.

— De Koningin van Portugal heeft den Baron Mollerus, Nederlandsch zaakgelastigde te Lissabon, benoemd tot kommandeur der Christus-Orde.

— Freule Bangeman Huijgens, dochter van den Nederlandschen Minister te Koppenhage, is benoemd tot Hofdame van eene der Prinsessen van Denemarken.

— Er komt thans te Brussel eene pracht-uitgave in het licht van Hooft 's Neêrlandsche Historien. De tekst wordt zorgvuldig afgedrukt volgens de uitgave van Amsterdam 1703, en het geheel zal met 700 platen en vignetten versierd worden door Jozef Coomans. Iedere aflevering behelst 64 bladzijden en kost één gulden. Het getal van dertig afleveringen zal niet worden te boven gegaan. De eerste aflevering bevat 24 grootere en kleinere platen, en de geheele onderneming wordt met zorg uitgevoerd.

— Naar men verneemt, is de tentoonstelling van schilderijen, welke thans in de residentie geopend is, met ettelijke fraaije kunststukken verrijkt, waaronder zich bevindt de groote schilderij van Keyser, voorstellende *den Veldslag van Woeringen des jaars* 1288.

— De burger-eerewacht, te Utrecht, ter begeleiding van Z. M. opgerigt, bestaat uit 22 leden, en die uit het studentenkorps, met den heer E. de Wendt van Sytzema aan het hoofd, uit een gelijk getal. Het overige van dat korps zal zich te voet, met de groote banier der Academie en de faculteitsbanieren, bij de eerepoort buiten de stad scharen.

— De Poolsche graaf Gérofski en de Spaansche infante Isabella, welke uit Parijs gevlugt waren, zijn te Namen gearriveerd, en hebben aldaar aan de autoriteiten verklaard, dat hun huwelijk door een Priester was ingezegend. Desniettegenstaande is de Graaf, volgens bekomen last, door twee officieren van politie begeleid, naar Brussel gevoerd, en de Infante naar Parijs teruggebragt.

— Te Nymegen zal, bij het aldaar verwacht bezoek des Konings, de eerewacht aangevoerd worden door den Baron J. H. L. J. Sweerts de Landas, en uit 20 personen bestaan.

— De Burgemeester en Schepenen der stad Luxemburg hebben den 8. dezer het programma vastgesteld van de plegtigheden en openbare vermakelijkheden, die bij de ontvangst en gedurende het verblijf van Z. M. den Koning Groothertog in genoemde stad zullen plaats hebben. Z. M. wordt aldaar omstreeks het einde dezer maand verwacht.

— In eene daartoe gehouden buitengewone vergadering van de Staten der Provincie Utrecht is de acte van Hulde aan Koning Willem II. door al de tegenwoordig geweest zijnde leden plegtig geteekend. De commissie, door de Vergadering benoemd, om die acte aan Z. M. overtebrengen, bestaat uit de heeren: G. C. C. J. baron van Lijnden van Sandenburg, uit den stand der edelen; Mr. A. van Beusechem van Harmelen, uit den stand der landeigenaren, en Mr. N. P. J. Kien; uit den stedelijken stand.

— Den 12 dezer is te Maastricht de tentoonstelling der voortbrengselen van kunst en nijverheid in het hertogdom Limburg, door de zorg en in het locaal van de *Maatschappij der Vrienden van Wetenschappen en Kunsten*, geopend geworden. Alle berigten komen daarin overeen, dat deze tentoonstelling verre de verwachting overtreft.

— De Centrale Afdeeling brengt in de zitting der II. Kamer van den 14. Mei. verslag uit over de voordragt nopens de consignatien. De beraadslagingen deswege worden bepaald op den 21 dezer, des morgens ten half elf ure.

Is ontvangen een koninklijk besluit, waarbij, uit hoofde van ongesteldheid van Z. Exc. den Minister van Justitie, tot de verdediging van de heden aan de orde zijnde voordragten nopens de regterlijke organisatie van Noord-Holland, Limburg enz., de heeren staatsraden Borret en de Jonge van Campens Nieuwland worden gemagtigd.

Een aantal redenaars voerden daarover het woord. De voordragt werd bestreden door de heeren Junius van Hemert, van Rechteren, van Dam van Isselt, van Golsteyn, de Man, Repelaer, van Nes en Luzac, die meenden, dat het aantal Hoven te groot was; dat de ondervinding reeds het schadelijke daarvan voor de regtsbedeeling, voor de gelijke toepassing der wetten had doen zien; dat de staat van 's Lands schatkist dringend bezuiniging vereischte, en men te dezen eene niet onaanzienlijke besparing kon maken, dat de Grondwet de mogelijkheid van minder Hoven open stelde, dat de bestaande organisatie met slechts zeer weinige stemmen was aangenomen, hetwelk bewees hoe verschillend men daarover toen reeds dacht; dat de statistieke opgaven in de dagbladen helder bewezen, dat de proces-zucht was toegenomen, hetwelk nadeelig was voor goed regt enz.

De Heeren Hooft, van Panhuys, Modderman, Huydekoper, Beelaerts, van der Gronden en Michiels van Verduynen hebben de voordragt verdedigd. De meeste hunner wilden niet optreden als bewonderaars van het stelsel van één Hof over elk gewest, maar zij meenden, dat, nu eens dat stelsel was ingevoerd, men daarop zeker niet, na twee en 1 half jaar, terug moest komen; dat dit vele belangen schokken zou; dat men in alle gevallen jegens Noord-Holland en Limburg geene onregtvaardigheid mogt plegen en hun onthouden, wat andere provincien genieten; dat de bezuiniging ook zeer gering zou wezen, dat men vele wachtgelden aan het uitvallend personeel, hoogere kosten aan de getuigen zou te betalen hebben, enz.

De Heer van der Gronden meent, dat bezuinigingen het laatst moeten gezocht worden op de regterlijke instellingen des Lands; dat men zich door het tooverwoord van bezuiniging niet mag laten wegslepen, om de teederste belangen des Lands te krenken; dat hij geene verandering van regterlijke organisatie zonder herziening der Grondwet mogelijk acht.

De heer Michiels van Verduynen meent, dat, zoo lang de wet van 1827 bestond, een *fait accompli* was, het de grootste onregtvaardigheid zou zijn Limburg van een Hof te versteken. Het droeg toch gelijk in alle lasten, waarom zou het dan ook niet gelijk in de lusten deelen?

De heer Beelaerts heeft aangevoerd, dat men onder het Fransche stelsel zoogenaamd maar weinig geregtshoven had, daar toch de provinciale hoven van assises bestonden.

De heer de Jonge heeft, als commissaris des Konings, ook uit naam van den medecommissaris, den heer Borrel, de voordragt van wet verdedigd en daarbij doen zien, dat het ontwerp een uitvloeisel is der bestaande wet op de regterlijke organisatie, dat, bij het behouden dier wet, de Regering niet anders heeft kunnen doen, dan voor te stellen, om ook in Noord-Holland en Limburg een Hof te vestigen; dat de Regering niet overtuigd was, dat de meerderheid der Kamer de bestaande regterlijke organisatie afkeurt; dat, in zoo verre, de beslissing nopens dit ontwerp van wet als eene soort van proeve te dien aanzien kan worden beschouwd; dat er vele tegenkanting tegen de voordragt en de daarmede in verband staande regterlijke organisatie is opgemerkt, maar men bij de Kamer geen voorstel heeft zien opdagen, veel min aannemen, om eenige verandering in de daargestelde regterlijke organisatie te brengen; dat van het terugkomen op dat onderwerp allerlei moeijelijkheden en strijd zijn te verwachten; dat het aan groote bedenking onderhevig is, om nu op de bestaande wet terug te komen, terwijl zij eerst sedert 1 October 1838 is daargesteld; dat, bij eene opvolging der bestaande wet, het allezins billijk is, dat aan Noord-Holland en Limburg provinciale hoven wierden toegekend, enz.

De Heeren van Dam van Isselt en van Rechteren hebben hierop te kennen gegeven, dat het een verkeerd denkbeeld was, om het te doen voorkomen, dat de bestrijders der voordragt

Noord-Holland en Limburg van een Hof zouden wenschen te berooven; maar dat het hunne bedoeling alleen was, door de verwerping der voordragt, de Regering aan te sporen, een voorstel te doen, om op de bestaande schadelijke, kostbare en noodlottige regterlijke organisatie terug te komen.

De Heer van Nes heeft de Vergadering opmerkzaam gemaakt op de verklaring van den Commissaris des Konings, dat het ontwerp van Wet als eene proeve was te beschouwen van het gevoelen der Kamer ten aanzien der bestaande regterlijke organisatie. Hij drong er alzoo op aan, dat men, met ter zijde stelling van alle andere belangen of overwegingen, eenvoudig, door de afstemming der voordragt, van het gevoelen der meerderheid nopens de waardij van het bestaande deed blijken.

De Heer Warin heeft ten stelligste geprotesteerd tegen de mogelijke gevolgtrekking, welke men uit de door hem uit te brengen stem zou kunnen afleiden, en verklaard, dat hij het stelsel van een Hof in elk gewest voor ondoelmatig en schadelijk houdt; dat, zijns inziens, het tijdstip nog niet gekomen is, om daarop te rug te komen; dat, zoo lang de Wetgevende Magt nog zoo vele belangrijke ontwerpen van wet te behandelen heeft, het onraadzaam is, om eerst pas daargestelde wetten te herzien en nu reeds tot eene herziening van het belangrijk werk der regterlijke organisatie over te gaan; en dat, zoolang daartoe nog geene mogelijkheid bestaat, het regtvaardig en raadzaam is, om aan Noord-Holland en Limburg, even als aan andere gewesten, provinciale hoven te vergunnen.

Ter stemming overgegaan zijnde, is het ontwerp aangenomen met eene meerderheid van 37 tegen 15 stemmen.

Tegen hebben gestemd de Heeren van Rechteren, de Man, Gouverneur, van Golsteyn, Wijnaendts, van Heloma, van Hemert, van Nes, Repelaer, van Dam van Isselt, Verwey-Mejan, de Backer, van Hoorn van Burgh, Luzac en Bruce.

Het tweede ontwerp, nopens de vestiging van een Provinciaal Hof in Limburg, is aangenomen met eene meerderheid van 46 tegen 5 stemmen.

Tegen hebben gestemd de Heeren van Hemert, van Nes, Repelaer, Verwey-Mejan, Luzac en Bruce.

Vervolgens zijn de beraadslagingen geopend over het derde ontwerp, nopens de regeling van eenige punten, de dienst der justitie betreffende, hetwelk door den heer Huydekoper is bestreden, voor zoo verre daarbij wordt voorgesteld, om, in sommige gevallen de functien van griffier of substituut-griffier door beëedigde klerken te doen waarnemen.

Het vervolg der beraadslagingen over dit ontwerp is aan de orde van den dag gesteld, op den volgenden ochtend ten elf ure.

KERKELIJKE STAAT.

De Armenische Bisschop, te Rome gevestigd, heeft berigt ontvangen, dat zeven honderd schismatike Armeniërs tot den schoot der Kerk zijn teruggekeerd, tegelijk met hun Geestelijk opperhoofd; welke bekeering moet worden toegeschreven aan den heiligen ijver van een Catholijk-Armenischen Priester te Constantinopel sinds jaren zich ophoudende. Daarentegen zijn verscheiden Catholijke Armeniërs afvallig geworden; tengevolge van hunne verhuizing naar de Trans-Caucasische provinciën van Rusland, waar, op streng verbod van Keizer Nikolaas, geen Katholijk Armenisch Priester ooit een voet zou mogen zetten.

DUITSCHLAND.

De Russische Regering is voornemens, dit jaar den oorlog tegen de Circassiërs krachtig door te zetten, en hen van meer dan eenen kant gelijktijdig te doen aantasten. Den 1. dezer maand was tot het openen van den veldtogt bestemd. Ervaren Generaals hadden zich tegen het oprigten van aarden vestingwerken, langs den Kaukazischen oever der Zwarte Zee verklaard, dewijl die moeijelijk te behouden zijn, en het verblijf daarin met vele bezwaren vergezeld is; ook was bepaald, dat de uniform der soldaten zeer weinig van die der officieren verschillen zou, naardien de Circassiers gewoon zijn, hunne wapenen bijna uitsluitend tegen deze laatsten te rigten, waardoor dan ook in het vorige jaar meer dan honderd hunner zijn omgekomen.

BADE-BADE, 9 Mei. Het getal badgasten, welke in den zomer des vorigen jaars onze bronnen en schoone dreven bezochten, beliep 12,875. Het is misschien niet onbelangrijk, de nationaliteit dier bezoekers op te geven. Er waren 4999 Franschen, 4365 Duitschers, 4345 Duitschers uit Baden-zelf, 3846 Engelschen, 602 Russen, 556 Hollanders, 544 Zwitsers, 177 Belgen, 160 Noord-Amerikanen, 128 Zweden, 109 Italianen, 24 Polen, 18 Spanjaarden, 7 Moldaviërs, 3 Afrikanen, 1 Aziaat, en 1 Turk.

— De Koning van Pruissen heeft aan den bekenden Liepmann, historieschilder en uitvinder van een toestel, om olieverw-stukken af te drukken, een jaarwedde van 6 honderd Thalers toegewezen, onder beding, dat hij zijn geheim aan het Gouvernement afstaan, en, zoo noodig, nog raad en verdere inlichtingen geven zou.

— Uit Berlijn schrijft men van den 11. Mei, dat de Luitenant-Generaal Grave de Perponcher, buitengewoon gezant der Nederlanden aan het Hof van Pruissen, naar 's Hage is vertrokken.— Voor goed? ! —

— De aartshertog Reinier, onderkoning van het Lombardisch-Venetiaansch Koningrijk, is met zijne Familie te Weenen aangekomen, alwaar men uit Gratz berigt had, dat de aartshertog Albert, een der zonen van den aartshertog Karel, door een val van zijn paard zich het sleutelbeen had gebroken.

ENGELAND.

De beroemde Treurspelspeelster Rachel heeft den 10. dezer hare eerste voorstelling in het Koninklijk Theater gegeven, onder een ontzaglijken toeloop van aanschouwers en eene toejuiching, die alle denkbeeld te boven gaat.

— De Belgische Bladen melden, dat de Heer van de Weijer geen *Graaf* is, gelijk de Nieuwspapieren hem dezer dagen betitelden; en het ook niet zou willen zijn!?

— Uit de Vereenigde Staten is geen ander nieuws, dan dat de woning van den onlangs overleden president Harrison, te Ohio, tot den grond toe is afgebrand. Omtrent de zaak van den heer M'Leod was niets naders beslist.

FRANKRIJK.

In de Gemeente Maulde, bij Sint-Amand, in het Arondissement-Valenciennes, bevindt zich een knaap van nog geen tien jaren, met een knevelbaard, waar alle Grenadiers jaloersch van zijn; hij zou, wat het uitzigt betreft, Sapeursdienst kunnen doen, als men hem niet alle dagen liet scheren, hetgeen echter de ouders, die arm zijn, te duur uitkomt, zoodat men nu besloten heeft, de natuur maar den vrijen wasdom te laten houden. — Het menschdom wordt toch overal hoe langer hoe meer geëmancipeerd!!

— Het lang vertragen der benoeming van een nieuwen Franschen Ambassadeur te Londen geeft aanleiding tot de gissing, dat de heer *Guizot* derwaarts in die betrekking wil wederkeeren, bijaldien hij zich niet in het Ministerie mogt kunnen staande houden.

— Het Hof heeft den 17. dezer het paleis der Tuileriën verlaten, om een gedeelte van den zomer op het kasteel van Neuillyte te gaan doorbrengen, werwaarts zich de Koningin-Oudregentes Christine mede staat heen te begeven, om er het paviljoen van Wurtemberg te betrekken, hetgeen voor de Princes Marie gebouwd is.

— Volgens berigten uit Madrid, is den 9. dezer de Hertog der Overwinning door al de Ministers als Regent voor de eerste maal begroet. Reeds spreekt men van eene geheele verandering van Ministerie. De Regent heeft te kennen gegeven, dat hij gedurende de minderjarigheid der Koningin Isabella, met kracht den Troon, de Constitutie en de Nationale onafhankelijkheid zal weten te handhaven. Den 10. is de Eed door den Regent afgelegd, onder het lossen van 21 Artillerieschoten; daarna heeft Espartero de Koningin zijne hulde wezen brengen, en hebben de troepen vervolgens voor Hare Maj. en hem gedefileerd.

— De Koningin Issabella is geboren 10 Oct 1830; volgens art. 56 der grondwet bereikt zij eerst den 10 Oct. 1844 de koninklijke meerderjarigheid. Alsdan nemen de functien van Espartero een einde, De regent is 49 jaren oud. Hij blijft het opperbevel over de armée behouden. Men zegt, dat de Cortes voornemens zijn, hem den titel toe te kennen van Doorl. Hoogheid. Krachtens art. 50 der grondwet oefent de regent het gezag van Koning uit; volgens art. 60 berust bij de Cortes, de bevoegdheid om voor de voogdijschap der Koningin te zorgen, maar het is volstrektelijk verboden, om de betrekkingen van regent en voogd over H. M. in éene persoon te vereenigen, of het moest de vader of moeder van den Souverein wezen. De benoeming van den generaal Espartero is eene gebeurtenis voor het schiereiland, welke niet onverschillig is voor Europa, uithoofde van de staatkundige omstandigheden, die daaraan zijn voorafgegaan, en de tegenwoordige gesteldheid van Spanje.

BELGIE.

Van 1 September 1840 tot 30 April 1841 zijn op den Spoorweg van Brussel tot Mechelen blijven liggen, onder anderen, 49 parapluies en 8 brillen, alsmede eene acceptatie van 500 franken, doch voor den eerlijken vinder van niet de minste waarde! — Zegt het voort. —

— Te Brussel is in de St. Gudule-kerk geplaatst het gedenkteeken voor den waardigen Kanonnik Triest, een meesterstuk, in marmer gebeiteld door den talentvollen beeldhouwer Simonis.

— Men spreekt er van, dat de onlangs benoemde Minister van Justitie, de Heer van Volxem zijne portefeuille neêr zal leggen, ten gevolge der verschrikkelijke Sirenenzangen, die van alle kanten tegen hem aangeheven worden. Men kan daaruit zien, hoe weinig die Belgische Excellentie nog aan het Journalismus gewoon is. In Holland heeft men een Justitie-Minister, die ze allemaal liet praten, en méér dan de zilveren bruiloft in zijn Ambt gevierd heeft!!

— Te Antwerpen is aangekomen het naar Geefs, door Bueckens in brons gegoten standbeeld van Rubens, dat nu weldra op zijn voetstuk zal worden geplaatst. — Onder andere schilderijen heeft het Belgisch Instituut van Schoone Kunsten voor zijne verloting aangekocht, het tafereel, voorstellende de Villa Borghese te Rome, een meesterstuk van het kunstpenceel des Heeren Meganck, een Aalstenaar, die zich reeds sedert eenige jaren, op kosten der stad Aalst, te Rome bevindt.

Nog iets over het Concordaat.

Er is, te *Amsterdam*, door den Heer NAYLER en Comp. uitgegeven een zeer belangrijk vlugschriftje, getiteld: »*Beroep op het gezond verstand der Hollandsche natie over een Konkordaat.*" — Dit stukje, door een *Protestant* geschreven, draagt blijken van een opgehelderden en liefderijken geest, waarvoor ieder weldenkende den Schrijver danken zal. — Op den titel vinden wij tot motto: »Gelijk gij wilt, dat u de menschen doen zullen, doe gij hun desgelijks; — en het aanvangswoord dezer kleine brochure is dit: »Een nieuw gebod geve ik ulieden, te weten, dat gij elkander lief hebt. — De vorm dezer redenering is die van eene Redevoering, gehouden voor een gemengd gezelschap van burgers, en wel in een zeer vrijen, bevattelijken trant, nu eens luimig, dan weder ernstig, maar altijd zeer populair. Wij zullen er hier eenige proeven uit meêdeelen:

»Onze Koning, WILLEM II. heeft goedgevonden, een Akkoord met den Paus aan te gaan — eene Overeenkomst, *Konkordaat* genaamd; en over de Sluiting dezer Overeenkomst, worden wij, van alle kanten, met Tegenschriften bestormd. Er is geen Staatsman, Rentenier, Koopman, Winkelier, Sjouwerman, of Kruijer, die niet met het woord *Konkordaat* bekend is; maar, vragen wij:

Wat een Konkordaat beteekent?

hoe weinig zijn er dan onder hen, die een verstandig antwoord hierop weten te geven! Men zet, in het algemeen, eene luide keel op, en schreeuwt,

Weg met het Konkordaat!
Geen Konkordaat met Rome!

maar, helaas, men weet niet *wat* men zegt!

Vergunt mij, Geachte Toehoorders, U, in een paar woorden, uit te leggen, *Wat* dit zoo schrikverwekkend *Konkordaat* beteekent: — een Konkordaat is, in verstaanbaar Hollandsch, eene *Overeenkomst.*

Willem II. heeft, kort na zijne verheffing tot den Troon, het noodzakelijk geoordeeld, den reeds sedert lang *Onordelijken* gang der Kerkzaken, onder zijne Roomsch-Katholijke Onderdanen, te *Regelen* — Om hun ongeregeld Kerkbestuur op een goeden en ordelijken voet te brengen, moest Hij, natuurlijkerwijze, in Onderhandelingen met den Paus treden, daar de Paus aan het Hoofd staat van de Roomsch-Katholijke Kerk. Willem I. had de noodzakelijkheid eener dusdanige Regeling ingezien, en er ook reeds eenige schreden toe gedaan; maar, omdat hij-zelf niet *alles* konde doen, en niet wilde, dat anderen iets deden, zoo bleef zijne Overeenkomst met den Paus, onafgehandeld — en als ik wel onderrigt ben, dan is dit niet de eenige zaak, welke in den steek is gebleven. Zijn Zoon, onze tegenwoordige Koning, zal vrij wat te tobben en te zwoegen hebben, vóór dat Hij alles op een goeden, ordelijken voet heeft gebragt; want, ofschoon Willem I. veel heeft gedaan, heeft hij ook veel onafgedaan gelaten.

Willem I. had, intusschen, gemakkelijk 100 Konkordaten kunnen sluiten, zonder zijne Onderdanen, Roomsch of Onroomsch, in benaauwdheid te brengen; want, hij had in zulk eenen graad ons vertrouwen weten te winnen, dat Hij ons allen, gemakkelijk, aan den Paus, konde verkocht hebben, en, ongestoord, met den prijs onzer hoofden en zielen, zich had weg kunnen maken. Op de Beurs, en in het Koffijhuis, zijn er eenigen, die zeggen, dat de Graaf van Nassau niet geheel en al van Geld ontbloot, het land heeft verlaten; ja, sommigen durven denken, dat Hij een aardig Duitje heeft medegenomen — maar, dit zij zoo het zij! want, daarentegen, hebben onze voorouders velen van het *Huis van Oranje en Nassau* uit *hun* Vaderland gejaagd, zonder ze, bevorens, van Levensmiddelen te voorzien.

Van het tegenwoordig geschreeuw, dat aan alle kanten opgaat, zijt Gij, mijne Toehoorders, niet onbewust; het *Konkordaat* is de Kreet van den dag; men spreekt er over in Schuiten, Diligences, Koffijhuizen, Sociëteiten, Vergaderingen, en Kerken; Rijken en Armen roepen —

Geen Konkordaat met Rome!
Weg met het Konkordaat!

en de Protestantsche Geestelijken verheffen hunne stemmen met — *De Kerk is in Gevaar!*

De Kerk is in Gevaar!

En waarom? Omdat onze tegenwoordige Koning verlangt *Ongeregeldheden* te *Regelen!!!* Willem II. wil eene Overeenkomst, in het belang zijner Onderdanen, met den Paus, tot stand brengen; maar, wordt in zijne pogingen, om

'sLands welvaart te bevorderen,

door een overhaasten en onberedeneerden aanval zijner Onderdanen gedwasboomd; Onderdanen, welke in schendige, ja roekelooze Geschriften, zijn voornemen *afkeuren* en zijn Oordeel *veroordeelen*! Deze Brochures, mijne Toehoorders, verdienen op een Schavot, *ten aanzien harer Schrijvers*, Verbrand te worden! *[Hier werden Kugchen, en Schoffelen, Uitroepingen, en Fluiten, in de Zaal gehoord.]*

Ziehier — hier heb ik een 20tal Brochures, mijn Onderwerp betreffende, welke ik alle doorgelezen heb — laat dit Ulieden een bewijs zijn, dat *Wat* ik reeds gezegd heb; en *Wat* ik nog zeggen zal, de vrucht van Beraad en Overweging is; geenszins die eener ongegronde Inbeelding; ik mag dus Uwe Oplettendheid inroepen voor zoo veel mijn Onderwerp aangaat, en Uwe Beleefdheid, ten opzigte van mij-zelven.

Het is mij niet onbekend, dat onze Protestantsche Geestelijken beweren, en anderen trachten te doen gelooven, dat het onmiddellijk en onvermijdelijk gevolg eener Overeenkomst met den Paus zoude zijn, dat de Roomsch-Katholijken de OVERHAND zouden krijgen; dat zij het gezag des Konings zouden fnuiken: dat hun onverdraagzaamheid en Jezuïtismus, het Protestantismus geheel omver zouden werpen; dat wij weder, in Holland, Kathedralen, Tempelgebouwen, Kloosters, Paleizen, Processiën, Afgoderij, Inquisitie, Pijnbanken, Brandstapels, Schavotten Martelaarsbloed, Oproer, Burgerkrijg, Dolken, Helsche-Werktuigen, enz. zouden moeten dulden: en er wordt ons, in deze verfoeijelijke en kwaadstichtende Vlugschriften toegeroepen,

Staat op! Waakt! Bidt! Strijdt!

Ik ben getroffen, en sta verstomd, bij deze muitzuchtkweekende Uitroepen. Wat beteekent die Alarmkreet? en Waarom zoekt men onze algemeene Rust te storen? Past deze Taal aan Holland in 1841? Neen! mijne Toehoorders, zulke uitdrukkingen verdienen onze diepste verontwaardiging! en, echter, hebben deze oproerige kreten weêrklank gevonden bij menigen onnadenkende — ik schaam mij het te moeten bekennen! Geloof mij, Geëerde Toehoorders, het *Doel* van onzen Koning is prijzenswaardig, terwijl de *Bedreigingen* tegen Hem, laakbaar, ja strafwaardig zijn! Hij, en zijne Maatregelen worden miskend. De Overeenkomst, welke Willem II. beoogt, is, in zich-zelve, niet anders dan eene Staats-Kerkelijke Regeling van de Godsdienstbelangen der Roomsch-Katholijken, zonder *eenig nadeel* voor de Protestanten. Ik weet, dat er in deze hatelijke, leugenachtige, oproerstokende Schotschriften staat, dat

Een Onheil over de Protestanten dreigt los te barsten, en dat *de zaak van de Godsdienst, die zij belijden, op het spel staat!* Dat, *zoodra de betrekking tusschen onzen Staat en den Paus, door een Konkordaats-Verdrag geregeld wordt, de Grondwet geschonden zal zijn door aan de Roomsch-Katholijken hooger gezag toe te kennen, dan aan de Protestanten.*

Kinderachtige praatjes, mijne Toehoorders, valsche voorstellingen, onwaarheden! *[Een gesus in de Zaal]* Ja, Onwaarheden! en een ieder, die het durft zeggen, of te kennen geven, dat Willem II. de Protestantsche Godsdienst *niet* behartigt, Wie hij ook zijn moge, spreekt leugentaal! *[Luid fluiten in de Zaal]* Wie is er onder U, die zulks durft zeggen, of denken? en Waar zijn Uwe gronden hiervoor? Ik heb een *Konings-eed* voor het tegendeel — *de Eed van den Koning der Nederlanden!* en Wie onder U, is mijn vertrouwen zoo waardig als Willem II? *[Eene doodsche stilte]* Bij Zijne Inhuldiging, heeft Hij plegtig verklaard, dat

Hij de Vrijheid en Regten van al zijne Onderdanen zoude beschermen — dat de Grondwet, dat plechtanker van Neêrlands Vrijheid en Volksgeluk, op zijne Nieuwe baan steeds zijn Gids en Geleidster zoude zijn!

Deze plegtige Verklaring van onzen Vorst behoorde meer indruk gemaakt, meer vertrouwen ingeboezemd, en onze onbezonnen Vlugtschriftschrijvers tot nadenken en overweging gebragt te hebben. Bij de plegtige Verklaring van Willem II. dient nog gevoegd te worden, dat de Heeren Leden der Algemeene Synodale Kommissie van de Hervormde Kerk, de Verzekering hebben ontvangen, dat *Hoogstdezelve, als Protestant, door Geboorte, en Overtuiging*, VERDRAAGZAAMHEID *jegens* ALLE *andere* GEZINDHEDEN, *onder zijne hoogste pligten, als Koning, telde; doch, niet te min, door de* BESCHERMING *der Protestantsche Kerk, zoo zulk noodig mogt zijn, zijne* TOEGENEGENHEID *en* LIEFDE *aan dezelve zou laten blijken —*

En, zal ik Hem niet gelooven? Ja, mijne Toehoorders, de Koning heeft het gezegd, en op zijn Woord vestig ik mijn volste Vertrouwen! *[Luide toejuiching]*

Ja, maar (zegt een verachtelijk Blaauwboekjessteller): *Wij zouden al zeer laauwe Protestanten zijn, als wij niet bezorgd waren, wegens onze dierbaarste regten! Zeker, wij hechten gewigt aan het gegeven Koningswoord; maar wij weten ook, dat de Koning een Mensch is. Door list en* intrigue *is menig goed gezinde en met den besten wil bezielde Regent, misleid geworden. Zou onze goede Vorst dan ook niet op deze Klip vervallen* kunnen? *Men houde mij deze gedachte ten goede, maar juist, omdat de Koning zoo gaarne iedereen wil genoegen doen, hebben wij* HET ERGSTE TE VREEZEN.

Nietswaardige bedenkingen! Kleingeestig wantrouwen! Verachtelijk, tweedragzaaijend geschrijf! Zullen wij, mijne Toehoorders, ons *Vertrouwen* in het Woord, in den Eed eens Konings, aan het wankelen laten brengen, door de onberedeneerde gissingen van een Naamloozen Schotschrijver? of, kunnen, voor een oogenblik, al deze Ongeteekende opstellen te zamen, bij een nadenkend mensch, tegen de *Verzekering* des Konings opwegen? Welk regtschapen en verstandig onderdaan van zijne Koninklijke Majesteit, zal zich zoo diep vernederen, dat hij, op den Alarmkreet van eenen zich niet noemenden en onbeduidenden onderdaan, tegen zijnen Koning zal opstaan? Wie onder U, Geachte Toehoorders, Wie onder U, zou redeloos genoeg zijn, om te denken, dat onze Koning niet *beter* bekend is met al de bijzondere omstandigheden, die Overeenkomst betreffende, dan een ellendige ruststorende Brochureschrijver?

Mogten er onder U zijn, die voor het Sluiten eener Overeenkomst, tusschen den Paus en den Koning der Nederlanden, *vreezen*; vraag het dan U zelven af, op *welken* grond Uwe vreeze rust — en Gij zult bevinden, dat zij voortspruit uit een van deze twee stellingen:

I. *Of, dat de Koning* NIET WEET *wat hij doet; of,*

II. *Dat Hij, ten opzigte zijner Onderdanen, willens en wetens,* ONREGTVAARDIG *handelt.*

En, wie Uwer durft, of het een of het ander, denken, uiten, schrijven, drukken, en zijn Naam en Adres er voor zetten? Zulke honende gedachten, zulke gevaarlijke en toch ongegronde wenken, worden slechts door hen wereldkundig gemaakt, die zich hunner voortbrengselen schamen, die hun Naam niet ten schutsheer aan hun Prulschriften durven leenen.

Maar, vooronderstelt, Geëerde Toehoorders, vooronderstelt, voor een oogenblik, dat de Koning niet wist, *wat* Hij deed; vooronderstelt ook, dat Hij, zoo als deze Brochures te kennen geven, de belangen der Protestanten wilde *opofferen* aan die der Roomsch-Katholijken — vooronderstelt deze beide ongerijmdheden, en Wat dan? Hebben wij geen Landgenooten meer, die voor hun Vaderland waken? Zijn al onze Mannen van kunde, en invloed, en talent, in slaap geraakt? en hebben wij geen andere Bescherming te wachten dan die van een 20tal Onbekende Blaauwboekjesschrijvers? Gebruikt Uw *Gezond Verstand*, mijne Toehoorders, en beuzelt niet; laat U niet beangstigen door een *Spooksel der Verbeelding*, te voorschijn geroepen door kortzigtige, opgewonden, geestelooze Geestenzieners. Stelt U gerust! want onze Wachters zijn op hun Post; men ziet ze op de Wallen en in de Torens; zij zien, *beter dan wij*, de bewegingen buiten onze muren. Stelt U gerust! want onze Beschermers hebben geen zweem van Vrees op hun gelaat; de Alarmkreet is niet door hen aangegeven, maar door eenige verblinde, twijfelmoedige dweepers, die noch onze Veiligheid, noch ons Gevaar kunnen beoordeeten. Stelt U gerust! en belemmert de Hooge Regering niet (door dwaze kreten en ijdele tegenstrevingen) in het uitvoeren van haren PLIGT. Denkt aan de Vaderlandslievende Mannen, die gereed staan, om in de bres te springen, zoodra zij het noodig mogten achten; Zij beschouwen alles van digter bij, dan wij bij mogelijkheid kunnen doen; en, ware het noodig geweest, *hunne* Stemmen zouden reeds zijn gehoord geworden, en hunne Stemmen hadden weêrklank gevonden in alle Steden en Dorpen en Hutten van ons Vaderland. Stelt U gerust! en toont aan allen, die U omringen, dat Uw *vertrouwen* op den Koning en de Staten-Generaal is gevestigd, en niet op de verachtelijke, schaamtelooze, en toch zich hun Naam schamende, rustverstoorders. *Weest mannen! weest verstandig!! weest gerust!!!* en schrikt niet voor het *Hersenschimmig Gevaar*, door valsche Profeten uit het Konkordaat voorzegd. *[Luide en langdurige toejuiching.]*

Al deze Brochures zijn door Onkundige, of, Verblinde lieden geschreven, en daarom zijn ze

Ongerijmd, Ongepast, en Onnut;

bij de Hooge Regering kunnen zij geen *Goeds* stichten; — bij de Volksklasse kunnen zij veel *Kwaads* te weeg brengen: daarom, daarom, verdienen zij, dat ik ze aldus vernietige. *[De Brochures, een voor een, verscheurende onder het daverend gejuich der aanschouwers]* Het is gemakkelijker, mijne Toehoorders, veel gemakkelijker, Kwaad te *stichten* dan het *uit te roeijen*; 20 zulke roekelooze Schrijvers kunnen meer hoofden op hol jagen, dan 100 onzer meest-begaafde Vaderlandslievende Mannen tot bedaardheid en nadenken kunnen brengen.

Het is mij niet onbekend, dat de voorstanders van het Protestantismus, en zeggen, en prediken, en schrijven, dat *een Protestant* NOOIT GELIJK *met een Roomsch-Catholijk* kan *staan* — dat *Rome geene gelijkstelling duldt* — *dat, zoodra de Roomsch-Katholijken* GELIJK *met de Protestanten geplaatst worden, zij, onmiddellijk de Overhand zullen hebben* — dat *het Pauselijk gezag steeds naar de Opperheerschappij streeft, en de Roomsche Kerk, naar haar beginsel, geene* gelijkheid van regten *dulden kan* — enz.

En wat wil men hierdoor te kennen geven? Dat de Roomsch-Katholijken *menschen* zijn, en deelen in de zwakheden der menschelijke natuur? Of, wil men ons doen gelooven, dat de Protestanten *altoos* met hun lot tevreden zijn? dat zij *nimmer* de Overhand trachten te krijgen, nooit denken, om Andersgezinden *onder den duim* te houden? Jammer is het, voor deze nederige, vredelievende, edelmoedige Protestanten, dat er eene *Algemeene Geschiedenis* bestaat, waarin (hier en daar) eenige bladzijden van de ONVERDRAAGZAAMHEID Getuigen der zoodanigen, die *geen Roomsch-Katholijken* waren! Jammer is het, voor onze hedendaagsche Protestanten, dat zij, door woorden en daden, toonen HOE GAARNE zij de Roomsch-Katholijken ONDER wilden houden. Het is waar, de Protestanten worden, door Roomsch-Katholijken met de namen van

Ketters! Heretieken! Ongeloovigen!

bestempeld — maar, men vergete niet, dat de Roomsch-Katholijken, wederkeerig, als

Vossen! Valsche Tijgers! en *Duivels!*

door de Protestanten uitgekreten worden — en wel door *beschaafde* Hollandsche schrijvers, in 1841.

Ik schaam mij over zulke uitdrukkingen! Wat! onze medemenschen, onze medeburgers, onze medekristenen, aanvallen, uitschelden, verdoemen! *Zulk Protestantismus* heeft niets met de *Kristelijke leer* gemeens; en zulke Godergerende schrijvers zijn hatelijk in zijne oogen. Protestanten! Neen, mijne Toehoorders, laten *wij* ze ten minste *niet Protestanten* heeten, laten wij ze

Oproerstichtende Schotschrijvers

noemen, en zulke goddelooze menschen nimmer met den naam van *Protestanten* vereeren. *[Luide en langdurige toejuiching.]*

Ik ben geen Roomsch-Katholijk!

veel minder een

Verblinde, Onverdraagzame Protestant!

De Konkordaat-tegenschrijvers mogen zich noemen, *wat* zij willen; ik beschouw Hem niet als *Kristen*, die geene *Verdraagzaamheid* bezit; want ik houd staande, met Paulus: *Hij is geen* KRISTEN, *die d en Geest van* CHRISTUS *niet heeft.*

Maar, mijne Toehoorders, laat het ons genoeg zijn, dat, indien onze Koning er in slaagt, om eene Overeenkomst met den Paus te sluiten, Hij, in het belang van ALLE zijne Onderdanen, die *Wijzigingen* wel in acht zal nemen, welke de Afscheiding van België noodwendig medebrengt; — laat het ons genoeg zijn, dat geene Overeenkomst gesloten zal worden, zonder toestemming van de Staten-Generaal, aan wier *onpartijdig onderzoek* (in al wat de onafhankelijkheid en het belang van den Staat — wat de rust en het geluk des Volks — wat de vrijheid en vrede der Kerken eischen) wij allen (Roomsch en Onroomsch) de zaak gerust kunnen overlaten, en van wier Uitspraak en de Vaderlijke liefde van onzen Koning, wij met grond *het beste* mogen vertrouwen.

Laat ons toonen, dat wij *vredelievende, verstandige, gehoorzame* Burgers zijn; verknocht aan onze Regering en het Vaderland. — *Leve de Koning! God behoede Willem II!* en laat onze Leus wezen (in de taal des grooten dichters)

Met Hart, met Mond, met Pen, en Rechterhand,
GETROUW *aan* GOD, ORANJE, *en 't* VADERLAND!

ADVERTENTIEN.

** Getrouwd

J. A. H. WALTER,
en
A. M. VAN DEN BIGGELAAR.
Eenige kennisgeving.

Grave,
18 *Mei* 1841.

** De ondergeteekende brengt bij deze ter kennis van het publiek dat hij den 30 Mei aanstaande, door overneming eigenaar zal worden van het LOGEMENT *De Zwaan* te *Uden*, thans nog bewoond door *L. HOUTMAN*, en neemt bij deze gelegenheid de vrijheid zijn bovengenoemd Logement bij het reizend publiek aan te bevelen, belovende eene prompte en civiele bediening.

A. A. van der Meulen.

VOOR HET RIJK

DEPARTEMENT VAN FINANTIEN

BESTUUR DER DOMEINEN, WEGEN EN VAARTEN.

Openbare VERPACHTINGEN.

De Agent van het Domein, te *'s Hertogenbosch*, zal, als daartoe gemagtigd, ten overstaan van daartoe bevoegde Autoriteiten, op de na te melden plaatsen, dagen en uren:

VERPACHTEN:

Onder ERP, enz.

Op Woensdag, den 26. Mei 1841, des voormiddags, ten negen ure, te Middelrode aan Sluis N°. 2

De GRASGEWASSEN der Leijdijken van de Zuid-Willemsvaart, van af 70 Ellen boven Sluis N°. 5, onder *Erp*, tot de Vereeniging dier Vaart met de Rivier de Dieze, binnen *'s Hertogenbosch*, voor het Saisoen van den Jare 1841, en zulks als nu op de OUDE WIJZE *verdeeld in* 47 PERCEELEN.

Onder 's HERTOGENBOSCH.

Op Donderdag, den 27 Mei 1841, des voormiddags, ten tien ure, te *'s Hertogenbosch*, in het Stads Koffijhuis, bewoond bij W. Reggers.

De GRASGEWASSEN van de Vestingwerken der Stad *'s Hertogenbosch* en onderhoorige Forten Isabella en St. Anthonie, verdeeld in 26 PERCEELEN, voor het Saisoen van den Jare 1841.

Onder GRAVE,

Op Zaturdag, den 29 Mei 1841, des voormiddags, ten 10 ure, te *Grave* op het Raadhuis:

De GRASGEWASSEN van de Vestingwerken aan den Linker Maas Oever der Stad *Grave*, verdeeld in 12 PERCEELEN, voor het saisoen van den jare 1841.

Onder GASSEL en BEERS.

Op Dingsdag, den 15 Junij 1841, des middags ten 12 ure, te *Grave* op het Raadhuis:

De eerste Snede van ongeveer 43 Bunders te Veld staande KLAVER, op een gedeelte der Gronden van het gewezen groot Gasselsch Bosch, verdeeld in 40 slagen.

Alle [illegible] inlichtingen zijn te bekomen bij de beambten der Domeinen en Vaarten, in loco, als mede ten Kantore van den ondergeteekenden Agent van het Domein.

De Agent voornoemd,
H. W. VAN GRASVELD.

's Hertogenbosch,
12 Mei 1841

** Men vraagt bij een Pastoor in Zuid-Holland een KNECHT, de Roomsch Katholijke Godsdienst belijdende, en geschikt voor HUIS en TUINWERK. Iemand hierop reflecterende, gelieve zich te vervoegen met franco brieven onder Letter S. bij den Boekhandelaar *A. M. VAN DIJK* te *Delft.*

Lees hier.

Een of Twee VERWERS- en GLAZEMAKERS-KNECHTS, in het Behangen niet onervaren, van goede getuigschriften voorzien, kunnen dadelijk voor langen tijd werk bekomen bij *H. P. T. DEIJMAN*, Mr. Verwer te *Heusden.*

EINDHOVEN, den 18. Mei 1841.

De Prijzen der Granen zijn heden alhier geweest.

Rogge.	7,5,10 a 0,00.
Boekweit.	-5,15 a 0,00.
Haver.	-3,00 a 0,00.
Boter.	-0,54 a 0,56.
Het Ned. pond Roggenbrood.	-0.7½ a 0,00.

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

De belgische fondsen waren den 18 Mei de 2½ pCt. 53. de 5 pCt. 100⅜. de 4 pCt. 98. de 3 pCt 70½ de 4 niet gen. Ardoins 22½ Rome Emp de 1832 102½.

BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

Beurs van Amsterdam.

Heden, Maandag 17 Mei 4½ *Ure.*

W. S. 2½ pCt 52$\frac{1}{16}$. Dito 5 pCt. 99⅞ Kansbilj. 25$\frac{5}{16}$, ¼. Restanten ⅞. Synd. 4½ pCt 91⅞, 90⅞: Dito 3½ pCt. 75. Handelm. 165½, ¾, ⅝. O. I. 5 pCt. 97⅞, $\frac{9}{16}$. Ardoins 85 p. st. 22⅞. Dito Coupon 19⅞. Oude Russen. 104½.

Ter drukkerij van D. A. A DE ROOY te s'Bosch.